SALA DE LECTURĂ

Scînteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 142 | Joi, 18 iunie 2009 – Duminică, 18 iunie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

ZIUA ARIPILOR ROMÂNEȘTI

„Ziua aviației", a trecut aproape neobservată în vara anului 1989. Atunci, evenimentul public central trebuia să fie parada militară de 23 August FOTO: Muzeul Național de Aviație

Deosebit de bogat în sărbători și momente festive, calendarul laic socialist consemna în a treia duminică din iunie Ziua Aviației. O zi care cu doar câțiva ani înainte era serbată spectaculos, cu mitinguri aeronautice și lansări de parașutiști. Din foarte multe motive, în iunie 1989, ziua aripilor românești a trecut însă aproape neobservată.

La fel ca orice sărbătoare, laică ori religioasă, și Ziua Aviației avea în spatele ei o anumită semnificație. O semnificație al cărei conținut, la fel ca și fixarea ei ca dată calendaristică, s-a tot schimbat de-a lungul timpului. Și asta, pentru că, nu-i așa, sărbătorile sunt și ele, la fel ca și oamenii, „sub vremuri". Și, chiar dacă locul său de muncă este în slava cerului, aviația a trebuit să se supună legilor dure ale politicii, care au adus-o, întotdeauna, cu picioarele pe pământ. Director al Muzeului Aviației, comandorul Paul Sandchi, ne-a relatat câteva dintre cele mai importante momente, unele inedite, din istoria acestei sărbători.

Un loc în calendar

În perioada primului război mondial și în anii care au urmat, Ziua Aviației a fost fixată, calendaristic, la 20 iulie, de ziua Sfântului Ilie, proorocul despre care Biblia relatează că la sfârșitul vieții sale pământești a fost ridicat de Dumnezeu la ceruri. Iar tradiția populară spune că, de ziua lui, sfântul se plimbă printre nori într-un car ceresc tras de bidivii focoși. Motive sprituale suficiente pentru ca pe meleagurile noastre vechiul profet să fie ales ca patron divin al aviatorilor. Asta până la un moment dat, când Carol al II-lea a schimbat „subordonarea" aviatorilor, pe care i-a trecut, prin decret regal, în „jurisdicția" spirituală a Sfinților Petru și Pavel. A fost un gest de autoritate, bazat probabil pe niște considerente politice, acum uitate. Dar, ca orice minune, nici aceasta nu a durat prea mult. Iar în ultimii ani ai domniei carliste, Ziua Aviației s-a reîntors la Sfântul Ilie.

Sfârșitul celui de al doilea război mondial a adus cu sine o nouă schimbare. Trecută sub autoritatea politică ateistă a sovieticilor, România a intrat într-o perioadă de schimbări radicale. Schimbări de care nu au scăpat nici măcar sărbătorile. Începând cu anul 1948, Ziua Aviației a dispărut din calendarul oficial. De fapt nu a dispărut, ci a fost înlocuită. Timp de două decenii, până în 1967-'68, aviatorii români au aniversat Ziua Aviației sovietice. Dar începând cu anul 1951 s-a reluat tradiția mitingurilor aeronautice. În acea perioadă, Aviația română a primit primele avioane cu reacție. Mai întâi a fost IAK-23, iar ceva mai târziu, MIG-15. Aviatorii vârstnici care erau în activitate în acea perioadă spun că decizia privitoare la reluarea mitingurilor aeriene s-a luat la Moscova, unde liderii ar fi ordonat: „Scoateți reactoarele, ca să vadă și românii ce înseamnă aviația sovietică". Spuse confirmate parțial de faptul că public ul românesc a fost deosebit de impresionat de spectaculoasele evoluții ale săgeților argintii care se înălțau abrupt spre slava cerului. Iar acest aspect a adus piloților, inclusiv celor români, un statut cu totul aparte și un respect deosebit care le era acordat de restul populației.

De ziua lui Vlaicu

Prin 1967-'68, Ziua Aviației a trecut printr-un nou avatar calendaristic: sărbătorirea ei a fost stabilită la ziua de 17 iunie. Atunci a fost momentul în care, pentru prima dată, această zi festivă a fost legată de un moment deosebit de important din istoria aviației militare românești. Este vorba despre faptul că 17 iunie a fost ziua în care inginerul român Aurel Vlaicu a zburat pentru prima dată la bordul unui avion conceput și construit de el însuși.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Scînteia a publicat un comunicat nesemnat contra manifestărilor din Ungaria. A fost Ziua Aviației Române, marcată prin articole de presă. În plină duminică, la secerișul cerealelor s-a lucrat zi-lumină. S-a redeschis „Rotiseria Nicorești", nou etalon al alimentației publice bucureștene.

Antisocialiste, revizioniste și antiromânești

În mare tensiune s-a lucrat Scînteia apărută în acea zi! În stil specific epocii, întreg numărul a fost adaptat evenimentelor maghiare de la 16 iunie. Nicăieri nu există vreo relatare asupra celor întâmplate cu două zile în urmă la Budapesta, nici în toamna lui 1956. Nu se relatează nimic despre capii și scopurile manifestărilor „antiromânești". Că se întâmplă ceva grav semnalizau două comunicate publicate pe pagina a patra. Erau intitulate ambiguu „În legătură cu gravele manifestări antisocialiste, revizioniste și antiromânești care au avut loc la Budapesta" și „De la Ministerul Afacerilor Externe". Ce anume fusese acolo? – se răspundea prin zvonuri, vești contradictorii venite din Ardeal și comentarii ascultate la Radio Europa Liberă.

(Continuare în pag. a II-a)

Proteste oficiale adresate Guvernului RP Ungare

La 16 iunie, la Budapesta, în cadrul unei ceremonii care a adunat sute de mii de oameni, au fost onorați martirii mișcării din 1956. Cu acest prilej, un mare grup de participanți a demonstrat în fața Ambasadei RSR la Budapesta. Reacțiile oficiale românești au fost făcute publice la 18 iunie, prin două comunicate, redate mai jos din ziarul Scînteia.

În legătură cu gravele manifestări antisocialiste, revizioniste și antiromânești de la Budapesta

Ziarele și posturile de radio și televiziune ale țării noastre au primit multe scrisori și telefoane de la diferiți cetățeni români, inclusiv de la cetățeni români de origine maghiară, care își exprimă profunda lor indignare față de manifestările cu caracter revizionist, iredentist și anticomunist care au avut loc la Budapesta cu prilejul reînhumării, la 16 iunie, a unor cetățeni unguri și care s-au transformat într-o manifestare cu caracter net fascist, antisocialist, împotriva Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, împotriva socialismului și comunismului, a Tratatului de la Varșovia.

Aceasta reprezintă o manifestare foarte periculoasă, contrară spiritului Actului final de la Helsinki, contrară intereselor păcii și securității în Europa, înseși intereselor păcii și liniștii poporului ungar, care depășește, prin gravitatea sa, manifestările din timpul regimului horthyst.

Este deosebit de grav că cercurile reacționare maghiare au folosit acest prilej pentru a organiza manifestări deschise cu caracter antiromânesc, cu participarea unor elemente declasate, legionare, fasciste, care și-au găsit adăpost și azil în Ungaria sau venite din alte țări.

În scrisorile lor, cetățenii cer cu îndreptățire Guvernului român să ia atitudine hotărâtă, să protesteze și să respingă cu cea mai mare indignare toate aceste manifestări, ce contravin în mod flagrant Tratatului de prietenie și colaborare româno-ungar și normelor de relații dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Ungară, dintre popoarele român și ungar.

De la Ministerul Afacerilor Externe

Sâmbătă, 17 iunie, la conducerea Ministerului Afacerilor Externe a fost convocat ambasadorul RP Ungare, Pál Szüts, căruia i s-a transmis protestul oficial al Guvernului român adresat Guvernului Republicii Populare Ungare, în legătură cu manifestările antisocialiste, antiromânești, național-șovine și revizioniste care au avut loc la 16 iunie la Budapesta. De asemenea, la Ministerul Afacerilor Externe au fost primiți șefii misiunilor diplomatice ai unor țări, care au fost informați în legătură cu poziția României și protestul oficial adresat de Guvernul român Guvernului RP Ungare privind manifestările ostile de la Budapesta.

Nicu Ceaușescu, simple rememorări

Am ezitat, mărturisesc, dacă să adaug câteva rânduri ambițiosului și corectului demers jurnalistic pe care l-au întreprins, în ediția de luni a Jurnalului Național, Roxana Roseti și Vlad Teodorescu întru reconstituirea unui destin tragic: cel al lui Nicu Ceaușescu. „Un liberal", cum l-a numit Ion Cristoiu și nu cred că a greșit. Cum nu cred că a greșit nici atunci când a mai scris că eroul acestor însemnări „ar fi putut da lecții de politețe cârnățarilor din ziua de azi".

O precizare se impune: nu am fost un „nicușorist", așa cum sună o formulă disprețuitor-acuzatoare, pe care, deseori, am auzit-o slobozită din partea unor justițiari de profesie. Unii dintre ei fiind, ei înșiși, la vremea aceea, inși care nu pregetau să își clameze public relațiile speciale cu „tov. Nicu" sau, după caz, cu „Nicușor". Nu am făcut parte nici dintre colaboratorii săi și nici dintre prietenii săi. Totuși, faptul că, în diverse împrejurări, l-am întâlnit direct sau am avut prilejul să lucrez în instituții care se aflau, fie și în mod mediat, sub coordonarea sa, m-a pus în situația de a-i cunoaște reacțiile și, prin aceasta, de a-i aprecia comportamentul.

În vara lui 1989, românii sperau ca Nicu să fie desemnat cât mai curând succesorul lui Nicolae Ceaușescu FOTO: Arhivele Naționale

Parafă pentru motivări

Pentru prima dată, l-am întâlnit pe Nicu Ceaușescu la sfârșitul lui februarie 1969. Venise la tipografia „Informația", împreună cu sora sa, Zoia, redactor-șef-adjunct (ca și mine) la revista „Universitas", organul de presă al Consiliului ASC din Universitatea București. S-a prezentat scurt: „Nicu", și, după o vreme, a dispărut din raza noastră vizuală. Probabil, ne-am zis, a plecat să ia contact direct cu harnicul colectiv de oameni ai muncii de la tipografie. După câteva minute, a revenit și m-a rugat să îi pun o vorbă bună la cei de la linotip spre a-i culege o parafă de medic. „Știi, mi-a explicat, rușinat de propria solicitare, am nevoie să îmi motivez absențele." „Păi, l-am întrebat, nu te-ai descurcat singur?" Sfielii i-a luat locul un râs în cascadă. „Am încercat, dar știi ce mi-a răspuns fata de la linotip? Zice:: «Stai nițel, că e fata lui Nea Nicu' prin preajmă și dăm de dracu' amândoi.

(Continuare în pag. a II-a)

DISTINCȚII PENTRU FAMILIA CEAUȘESCU

Medalie comemorativă de la „țara prietenă" RS Cehoslovacă

FOTO: Arhivele Naționale

În 1975, se împlineau 30 de ani de la eliberarea Cehoslovaciei de către Armata Roșie. În cinstea evenimentului, autoritățile de la Praga au instituit „Medalia comemorativă cu prilejul celei de-a XXX-a aniversări a insurecției naționale slovace, a insurecției din mai a poporului ceh, a eliberării Cehoslovaciei de armata sovietică". Trei în una, s-ar zice. Comitetul Central al Partidului Comunist Cehoslovac și CC al Frontului Național al Cehilor și Slovacilor au decis să confere distincția și lui Nicolae Ceaușescu, în cadrul unei ceremonii desfășurate la 9 mai 1975, la București. Onoarea acordării medaliei din partea „tovarășilor" cehoslovaci a revenit lui Miroslav Sulek, ambasadorul acreditat la București.

Același Sulek care, în urmă cu șapte ani, „invitase" trupele sovietice la Praga, pentru a doua oară în istoria recentă a țării. În 1968, el conducea Agenția Cehă de Știri (Ceteka), fiind, alături de Viliam Salgovic (ministru de Interne) și Karel Hoffman (director la Ministerul Administrației Centrale a Comunicațiilor), unul dintre demnitarii conservatori care se opuneau reformelor inițiate de Alexander Dubcek. La 20 august 1968, din proprie inițiativă sau la comandă sovietică, a încercat să publice o scrisoare din partea membrilor CC al PCC prin care aceștia solicitau asistență militară sovietică împotriva „forțelor contrarevoluționare". Numai opoziția responsabilului ediției de noapte a agenției a împiedicat gestul lui Sulek. După intervenția tancurilor sovietice, Radio Praga Liberă l-a acuzat pe Sulek că pregătise din timp lovitura de stat împotriva lui Dubcek. Culmea ironiei, deși a sprijinit invazia, s-a aflat în primul val de înalți funcționari cehoslovaci demiși după evenimentele din august 1968. După câțiva ani, a fost reactivat, oferindu-i-se funcția de ambasador în România, singurul stat socialist care refuzase intervenția armată în Cehoslovacia. Astfel încât, în 1975, misteroasele căi ale istoriei au adus față în față, la București, un „erou" de peste hotare al cehilor și slovacilor, așa cum era socotit Ceaușescu în 1968, și un „trădător" al idealurilor de independență față de Moscova.

Florin MIHAI

JURNALE PERSONALE

18 IUNIE

Am aflat abia azi, întâmplător, de moartea Iuliei Mugur. Lidia a dat îndată telefon și l-a găsit pe Mugur într-o gravă stare sufletească. Abia a schimbat cu ea câteva cuvinte. Iulia era o ființă curajoasă și echilibrată, în ciuda bolii de care suferea. De ani buni trăia numai cu ajutorul dializei, dar nu se arăta niciodată deprimată. Iubea viața și lua lucrurile așa cum erau. Știa să râdă și să se bucure. Poate tocmai de aceea am îndrăgit-o. Ne îngrijorează soarta lui Mugur. Cum se va desurca singur? Prezența Iuliei însemna pentru el un rost, o justificare a propriei existențe, un mare devotament care îl acapara, dar, în același timp, îl ajuta să se găsească pe sine în muncă și creație, profund nevrotic și ultrasensibil, e greu de bănuit în ce își va găsi refugiu și un motiv de redresare sufletească, acum, când a rămas doar în seama singurătății și a angoasei sale.

(Continuare în pag. a II-a)

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Retragerea lui Puică

Ziarul american The New York Times anunța la 18 iunie 1989 retragerea Maricicăi Puică din atletism.

De-a lungul unei cariere în atletism de 23 de ani, Maricica Puică a câștigat 33 de medalii de aur.

Acum, la vârsta de 39 de ani, atleta română a decis că a venit momentul să se retragă din competiții și să se concentreze pe activitatea de antrenoriat, potrivit agenției de presă Agerpres.

Puică a câștigat prima ei medalie la Jocurile Balcanice din 1966 și a stabilit 13 recorduri naționale, două europene și cinci mondiale.

InfoMina

CALENDAR

18 iunie (Duminică)

Soarele a răsărit 5:31 , a apus la 21:03

Luna a răsărit la 20:52, a apus la 4:08

- **Sărbătoare creștină:** Pogorârea Sfântului Duh (Rusaliile); Sfântul Mucenic Leontie din Grecia și cei împreună cu dânsul, Ipatie și Teodul; Cuviosul Erasm

S-a întâmplat la 18 iunie 1989

● Un avion de tipul IL-62 al companiei aeriene Interflug, având la bord 103 pasageri și 10 membri ai echipajului, a luat foc după ce a rulat 500 m în continuarea pistei, nereușind să decoleze de pe aeroportul din Berlin. Cinci pasageri și-au pierdut viața, alți 12 fiind grav răniți. Restul călătorilor au reușit să se salveze. Avionul avea ca destinație Moscova.

Ramona VINTILĂ

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Făceam reuniuni cu băieții de la Liceul Militar"

Mariana Stănică avea 16 ani, era elevă la Liceul Pedagogic din Ploiești și se numea Mariana Oancea în 1989. „Mama și mamaie își doreau foarte mult să devin învățătoare, dar eu m-am bucurat că am picat la clasa de filologie. După Revoluție, li s-a împlinit lor visul, pentru că era nevoie de cadre didactice și au transformat clasele de filologie în clase de pedagogic. În plus, ne-au obligat să repetăm a X-a și să facem 13 clase, așa am ajuns eu să stau în liceu șase ani. Totuși, filologia era altceva decât mă așteptam eu să fie ca secție. Aveam cursuri de UTLM (Utilajul și Tehnologia Lucrărilor Mecanice) și maistrul Mitroi m-a învățat să confecționez o greblă. Am măsurat cu șublerul, am pilit metalul și a ieșit o greblă care nu prea putea să fie folosită. După ce treceai de perioada de atelier, ajungeai să faci practica în uzină, dar noi nu am mai prins. La orele de UTLM aveam o profesoară drăguță, care, după ce ne preda, ne povestea filme. Practică în atelier făceam câte două săptămâni pe trimestru și cu această ocazie purtam niște salopete albastre. Salopete în care ne îmbrăcau și la diverse manifestări, cum ar fi cele de 1 mai sau 23 august, în timp ce fetele de la profilul pedagogic purtau rochii lungi, pentru că erau în cor. Tot costume albastre, dar altfel croite, având pe mânecă tricolorul, purtam atunci când făceam PTAP (Pregătire pentru Apărarea Patriei). Ne duceau la tragere la Crângul lui Bot, în afara Ploieștiului.

(Continuare în pag. a II-a)

Elita aviației militare: școliți în URSS pentru MIG 29

1989, anul în care aviația militară românească a fost înzestrată cu cel mai performant avion de luptă pe care l-a avut vreodată: supersonicul MIG 29. Primul lot de aparate a sosit în țară la 21 decembrie. Dar asta nu a fost tot. Cu mai multe luni înainte, un grup de piloți superinstruiți au fost trimiși la specializare în URSS, într-un centru de pregătire aflat undeva în Kazahstan, aproape de poalele Munților Tian Șan. Acolo, timp de trei luni, românii i-au impresionat pe sovietici prin înaltul profesionalism de care au dat dovadă.

Timp de câteva decenii, „coloana vertebrală" a aviației militare românești a fost asigurată de celebrul supersonic MIG 21, apărut pe cerul nostru încă din 1962. Ceva mai târziu, pe la sfârșitul anilor '70, a sosit și MIG-ul 23. Între timp, în URSS s-au mai fabricat și au zburat tipurile MIG 25 și MIG 27. În ceea ce ne privește, ultimul supersonic pe care l-am preluat de la sovietici a fost însă MIG 29. Tratativele privitoare la achiziționarea și înzestrarea aviației militare românești cu acest aparat superperformant s-au declanșat pe la mijlocul anului 1987, la peste doi ani de când Gorbaciov preluase cârma Uniunii Sovietice. Și au fost finalizate în momentul în care avioanele au ajuns în țară. Adică la 21 decembrie 1989, exact în vremea când „Mărețul Cârmaci", căzut în dizgrația lumii întregi, își trăia ultimele zile de viață. A fost o perioadă relativ lungă de tatonări economice și politice complexe, în cursul cărora generalul Victor Athanasie Stănculescu a jucat cu certitudine un rol deosebit de important. Acum, o bună parte dintre specialiștii noștri militari consideră că „decizia de a înzestra aviația noastră militară cu acest tip de aparat a fost foarte bună.

(Continuare în pag. a II-a)

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES

ELITA AVIAȚIEI MILITARE: ȘCOLIȚI ÎN URSS PENTRU MIG 29

(Urmare din pag. I)

Din păcate, acest demers nu a fost bine valorificat de urmași". Atunci, după finalizarea tratativelor și definitivarea condițiilor de livrare, s-a pus și problema trimiterii în URSS a unor aviatori care să învețe tehnica de pilotare a acestor aparate sofisticate. Condus de, pe atunci, colonelul Ștefan Voian, grupul era compus din locotenent coloneii Constantin Constantineanu și Ioan Dudaș, maiorii Vasile Ganea, Ioan Tudor și Panait Mareș, precum și căpitanii Ion Necșoiu și Adrian Edu. Lor li s-au adăugat 16 tehnicieni și ingineri specializați în subtilitățile aviației militare. Fiecare dintre cei opt piloți aveau în spate o experiență de zbor deosebit de vastă. Spre exemplu, Constantineanu fusese comandant al regimentului de reactoare de la Caracal. Iar Voian, șeful grupului, era deja un nume consacrat printre piloții de supersonice din țara noastră.

Un militar de excepție

Ștefan Voian a absolvit Școala de Aviație în anul 1967. Ulterior și-a continuat studiile la Universitatea din Timișoara, unde a absolvit Facultatea de Aerospațiale. De atunci a parcurs o carieră spectaculoasă, în cursul căreia viața lui a fost strâns legată de avioanele cu reacție. Între 1975 și 1980 a fost pilot de încercare pe IAR 91. Următorii cinci ani, până în 1985, a fost pilot instructor la Comandamentul Aviației Militare. Păstrându-și gradul din Armată, între 1985 și aprilie 1989, a fost loctiitor pentru zbor al comandantului Aviației Civile. O carieră complexă, în cursul căreia a zburat cu MIG-urile 15, 21 și 23. În total, acumulase peste 1.500 de ore de zbor, toate pe aparate cu reacție. La un moment dat, a revenit în aviația militară, de unde, în august 1989, a fost numit la comanda grupului trimis la specializare în URSS. Pe lângă aceste „puncte fixe", biografia lui Voian cuprinde și un episod aparte, puțin cunoscut în afara lumii aviatorilor. Prin 1976-'77, el a făcut parte din lotul din care a fost selecționat primul și, până acum, singurul cosmonaut român. Atunci, studiile de specialitate, alături de „blazonul" profesional, îi acordau șanse mari să devină unul dintre „finaliști". N-a fost să fie așa. Asta pentru că un episod din viața sa personală i-a întrerupt brusc zborul spre stele: a divorțat. Generalul Zărnescu, pe atunci comandant al Aviației Militare, i-a explicat, fără menajamente: „N-am ce să-ți fac. Ce vrei, să ajungem să scrie despre noi în ziare că am trimis în Cosmos un om divorțat, care nu respectă morala comunistă?". Voian regretă și azi acel episod: „Zborul pe supersonic și visul că odată și odată voi ajunge în Cosmos m-au urmărit toată viața. Și, sincer vorbind, cred că atunci aș fi avut șanse cel puțin egale cu ale lui Prunariu".

Pentru a pilota avioanele de fabricație sovietică, aviatorii de elită au fost trimiși la specializare în Kazahstan FOTO: Muzeul Național de Aviație

Alegerea echipei

Până în aprilie 1989, Voian fusese loctiitorul pentru zbor la Departamentul Aviației Civile. Dar în luna aprilie Contrainformațiile militare i-au retras avizul de zbor după un accident care avusese loc cu ceva timp în urmă. Este vorba despre un TU 154, de la Otopeni, care a căzut în decolare din cauza unei erori de pilotaj, accident soldat cu cinci victime.

La un moment dat, șeful său, generalul Puiu, l-a avertizat că Securitatea vrea să-i facă dosar pentru acea nenorocire. Iar singura soluție salvatoare a fost reintrarea lui în Aviația Militară. Motiv pentru care s-a și întors la MIG-ul 21, unde a stat din aprilie și până în august. Iar atunci când s-a luat decizia trimiterii unor piloți români în URSS pentru instruire pe MIG 29, Voian a fost numit comandant al detașamentului. Ulterior, el a și fost consultat în privința alegerii viitorilor membri ai grupului. El i-a propus, iar după alegerea lor nu s-a mai pus problema unui concurs propriu-zis. Asta pentru că toți cei nominalizați, selecționați din elita piloților de pe supersonice, aveau un trecut profesional excepțional. Fără să fie eliminatorie, una dintre condițiile alegerii lor a fost cunoașterea limbii ruse. Dar asta nu a fost o problemă, pentru că, de-a lungul vremii, fiecare dintre ei fusese deja, de mai multe ori, în URSS, la diferite aplicații militare.

În Kazahstan

Membrii grupului au ajuns la centrul de instrucție sovietic la bordul unui avion tip AN 26. Drum lung, în cursul căruia au făcut trei escale. Baza de antrenament pentru MIG 29 se afla în Kazahstan, aproape de un deșert de la poalele Munților Tian Șan. Ajunși la destinație, au avut parte de o primire deosebit de cordială. Asta, în ciuda faptului că România era singurul stat socialist care respingea pe față perestroika lui Gorbaciov. În cadrul riguroslui program de pregătire, legăturile cu sovieticii au fost strict profesionale. În schimb, în timpul liber, relațiile interumane au fost deosebit de calde, mai ales pentru că ai noștri s-au făcut plăcuți gazdelor chiar din primele momente. Pentru început, ei au fost supuși unei serii de vizite medicale extrem de complexe, aproape similare celor pentru cosmonauți. În rest, viața de zi cu zi din centrul de instrucție se derula conform cu regulile aspre ale vieții cazone. Dar asta nu a avut nici o importanță, pentru că, educați în spiritul spartan al vremii, românii s-au adaptat perfect la relativa lipsă de confort, specifică unei baze militare. La scurt timp după ce au ajuns acolo, toți au decis că vor face sport și mișcare, ori de câte ori vor avea ocazia. Inclusiv înviorarea de dimineață, la care participau de la cel mai mic în grad până la colonei. La ruși nici măcar soldații nu se mai deranjau să îndeplinească acest „detaliu" al programului zilnic. Acum, după două decenii, Voian are o altă viziune asupra acelor vremuri: „Erau lucruri mărunte, din care un ochi atent putea să constate că în armata sovietică începuseră să apară semnele din ce în ce mai clare ale declinului".

La școală

Cursul de specializare pentru MIG 29 a cuprins două etape distincte. Prima, cea teoretică, ar fi trebuit să dureze o lună și jumătate. Practic, a durat doar o lună. O lună la sfârșitul căreia coordonatorul sovietic le-a spus: „Este mai mult decât suficient. Voi știți mai multe decât toate celelalte grupe care au mai fost pe aici". Iar la examenul de încheiere a fazei teoretice, același șef a decis: „Noi doar o să asistăm. Puneți-vă întrebările voi între voi". Faza practică a început la scurt timp după acest examen pe care gazdele au apreciat că l-au luat cu brio. Avionul era pur și simplu de vis, ușor de manevrat și, în același timp, extraordinar de bine echipat. Pregătirea practică a durat conform planificării: o lună și jumătate. S-a zburat ziua și noaptea, atât în condiții meteo normale, cât și în „grele". Pregătirea cu totul deosebită a piloților români i-a convins pe sovietici să le acorde un regim privilegiat, de care nu a mai beneficiat nici o altă echipă din cele care au trecut pe acolo. Dacă unele echipe de piloți din „țările frățești" abia dacă au beneficiat de câteva ore de zbor, românii au parcurs programul la centimă, inclusiv trageri reale într-un poligon specializat. Cursul s-a încheiat spre sfârșitul lunii noiembrie 1989. Moment în care aici, acasă, Ceaușescu blocase intrarea în țară a celor sosiți din străinătate. Mai ales din URSS! Motiv pentru care „grupului MIG 29" i s-a dat voie să revină acasă abia la 7 decembrie. Apreciați la superlativ de sovietici, au fost primiți de ai noștri „în mod neutru", după cum apreciază Voian. Dar, pe zi ce trecea, situația internă din țară devenea tot mai încordată. Cu toate acestea, toți cei nouă piloți pregătiți să zboare pe cel mai sofisticat avion pe care-l aveau forțele noastre aeriene au fost trimiși în concediul de odihnă. Din care au fost chemați urgent la 20 decembrie. Iar când au ajuns la sediul Comandamentului Aviației Militare, au trebuit să asculte perorațiile unui ofițer zelos, care condamna cu mânie proletară, „forțele contrarevoluționare care își fac de cap la Timișoara". După câțiva ani, și bineînțeles că doar cu totul „întâmplător", revoltatul ofițer a fost avansat la gradul de general. Iar ceva mai târziu a ajuns comandantul Aviației Militare postrevoluționare.

Vasile SURCEL

Nicu Ceaușescu, simple rememorări

(Urmare din pag. I)

Să plece aia, cu securistul care se ține de coada ei, și îți fac câte parafe vrei»."

Ziarul și „organele"

Prin natura lucrurilor, fiind redactor la ziarul CC al UTC, „Scînteia tineretului", am avut felurite ocazii de a vedea cum reacționa Nicu Ceaușescu, în calitate de prim-secretar al CC al UTC, atunci când anumite „organe" se amestecau în activitatea redacțională. De pildă, la începuturile anilor '80, lumea științifică și universitară a fost zguduită de așa-zisa afacere „Meditația Transcedentală". Printre cei aflați „pe lista neagră" – firește, și cu avizul „savantei" – era și un eminent psiholog și distins universitar. În același timp, colaborator al ziarului. Mai mult, un articol al profesorului era programat să apară în ziar chiar în ziua în care Adunarea generală a organizației de partid urma să hotărască, la „înaltă comandă politică", excluderea acestuia din partid. Cu toate acestea, articolul a apărut! Firește, „tov. Nicu" fusese informat în prealabil. și fusese de acord! Vă puteți lesne închipui ce tărăboi a ieșit. La toate telefoanele, nu puține și, mai ales, deloc amabile, pe care le primea, redactorul-șef, un om de mare caracter, a repetat cuvânt cu cuvânt ceea ce, cu o zi înainte, convenise cu primul secretar: „1. Există obiecții la conținutul articolului? 2. Există, de la secția de presă a CC al PCR, o comunicare oficială cum că respectivului profesor universitar i s-a retras dreptul de semnătură? 3. Există o comunicare oficială, către ziarul «Scînteia tineretului», din partea organelor de partid, despre ordinea de zi a Adunării generale a organizației de la facultatea respectivă, din care să reiasă că numele profesorului este interzis să apară în presă?"

Acrostihul și denunțul

O altă întâmplare, despre care am mai scris în treacăt, dar pe care simt nevoia să o reiau în acest context, se leagă de apariția, într-un „număr festiv" al ziarului, a unui poem în acrostih. Care acrostih a apărut cu o groaznică greșeală de tipar, greșeală care, vai!, leza direct numele Celui Mai Iubit Fiu al Partidului și Poporului. Ce-i drept, s-a tras imediat un alt tiraj, dar fapta nu a fost „raportată"! Adică, nu a fost raportată unde trebuie!!! Din nou, tămbălău! Și, firește, amenințări cu sancțiuni drastice. Mai ales că «cineva»,vigilent, a trimis – unde trebuie! – o sesizare atent ticluită. Atunci când a fost informat despre faptul că „de sus" s-au cerut sancțiuni dure, pe linie de partid, pentru vinovații din redacția „Scînteii tineretului", primul secretar al CC al UTC a fost categorc: „Nu face Securitatea politica editorială și nici politica de cadre în redacția ziarului nostru!".

Și – spre deosebire de Consiliul Securității Statului, unde s-au luat măsuri severe –, la noi în redacție nu s-a luat nici o măsură. Nici de natură politică, nici de natură instituțională.

Acestea sunt câteva amintiri pe care am simțit nevoia să le adaug, cu precizările necesare, unui salutar efort de restituire a adevărului despre acest personaj îndelung controversat. Care a fost și rămâne Nicu Ceaușescu. Un personaj cu un destin dramatic și sinuos, pe măsura vremii sale, dar și sub povara „epocii".

Șerban CIONOFF

ARTICOLUL ZILEI

Mobilier nou, multifuncțional

Aproape nu e zi ca în localitățile țării să nu se predea la cheie câte un apartament. Și nu e zi ca indiferent de locul în care te afli, să nu întâlnești măcar o furgonetă cu mobilă. Mutatul a intrat în cotidian. Asta și explică de ce întreprinderile de profil se întrec în a lansa, în funcție de solicitările oamenilor muncii, o gamă diversă de mobilier.

„Din nomenclatorul produselor pe anul în curs, foarte multe sunt produse absolut noi, par încă necunoscute de cumpărători", ne spunea, deunăzi, Dragostina Tudose, șefa unității nr. 32 a ICL Mobila din Bulevardul Gării de Nord nr. 6-8. În afară de dormitoarele „Prima" (CIL – Pipera) sau „Clasic", care se bucură de aprecierile cumpărătorilor, existente în magazine și anul trecut , iată, de pildă, dormitorul „Emil". Compus din două dulapuri, unul cu două și altul cu trei uși, apt de două persoane, două noptiere, toaletă și taburet, în culoarea mahonului, mat, acest produs atrage atenția prin linia modernă, prin eleganța ansamblului. În ce privește camerele de tineret, în afară de „Prima" și „Babadag", destul de solicitate încă de la lansare, „Mălina" și „Dina" sunt produse de ultimă oră ale întreprinderilor menționate. Precizăm că ambele sunt destinate tinerilor căsătoriți, și producătorii au avut în vedere să satisfacă din plin exigențele destinatarilor.

În afară de dormitoarele și camerele de tineret, merită semnalate camerele de zi „Aurora" și „Cristina", în componența cărora intră o bibliotecă pe cinci sau trei tronsoane, canapea și două fotolii, masă și șase scaune etc., ambele ansambluri în nuanțe mai deschise. Li se alătură camerele-studio „Prima", „Costel" și, printre produsele foarte noi, „Emil", compusă din dulap cu trei uși și suprapozabil, divan cu ladă, noptieră, toaletă, taburet, și „Drăgășani", în componența căruia intră un dulap cu două uși, de asemenea suprapozabil, divan cu ladă și vitrină, taburet. Pentru deținătorii de garsoniere, șefa unității amintite recomandă camera combinată „Mihai", alcătuită din dulap cu două uși, studio cu ladă, comodă și oglindă. (...)

Desigur, într-un apartament nou, mobila de hol își are binemeritatul loc. În această idee, iată câteva produse noi care se recomandă de la sine: „Dorela", cu canapele de câte două și trei locuri. Plus un fotoliu „Suzi" și „Ciucaș", cu canapele extensibile și două fotolii fixe „Zăgan 1", cu canapea extensibilă de două locuri și două fotolii extensibile, „Evert", cu canapea și două fotolii. Bucătăriile, de asemenea, s-au îmbogățit prin design, prin eleganța dispunerii tronsoanelor pe verticală.

Iată numai câteva din noutățile la capitolul mobilier, pe care unitățile de profil din Capitală le oferă cumpărătorilor. Se poartă mobila fără luciu, mobilă în culoarea mahonului sau lemnului natur, mobilă cu discrete aplicații din lemn. Un apartament mobilat cu oricare din produsele amintite e în pas cu moda, e un apartament în care bunul gust, eleganța, tinerețea și sobrietatea se îmbină armonios.

Marta Cuibuș
Scînteia, nr. 14.566/1989

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Făceam reuniuni cu băieții de la Liceul Militar"

(Urmare din pag. I)

Eu nu nimeream niciodată, ori nu vedeam ținta bine, ori nu știam să trag.

Ca materii specifice pentru filologie erau literatura universală și limba latină. Eram pasionată de lectură, iar în vremea aia toate fetele citeau «Invitație la vals» și «Declarație de dragoste». Toată adolescența mi-a fost însă marcată de «Contele de Monte Cristo». Vă dați seama, eram numai fete, cu așa profil! Când voiam să facem o reuniune, trebuia să îi invităm pe băieții de la Liceul Militar din Breaza. Noi eram într-a IX-a și, prin urmare, îi chemam pe elevii de-a X-a. Veneau toți cu câte o floare în mână, intrau în cantină, se aliniau ei pe o parte, noi pe alta, începea să cânte muzica, ei se apropiau de câte o fată, îi dădeau floarea și începeau să danseze. La un moment dat, o clasă din Liceul Militar a vrut să corespondeze cu o clasă din Liceul Pedagogic. Noi am făcut o listă cu toate fetele din catalog, cu înălțimea și greutatea fiecăreia și ei au procedat la fel. Am corespondat cu un băiat pe care apoi l-am și cunoscut, iar povestea dintre noi a durat opt ani.

În 1989, tatăl meu, care avea meseria de maistru frezor, era plecat în Turkmenia. Ca să mergi să lucrezi în străinătate, aveai nevoie de pilă mare la ARCOM (Antrepriza Română de Construcții-Montaj). Mi-a adus din străinătate un pachet mare de gumă lame, cu aromă de căpșuni; mi-a mai trimis, tot atunci, prima pereche de blugi. Aveam și televizor, noi și încă două familii în Tăriceni, satul din județul Prahova unde stăteam. Tata a stat trei ani plecat și venea numai de Crăciun. Lua acolo un salariu în ruble și mama unul acasă pentru el. La câte două luni trimitea acasă câte un pachet foarte mic, prin colegi. Era destul de greu de comunicat cu el. Mama, care lucra în învățământ, nu pierdea niciodată ocazia să se pozeze cu noi, de câte ori apărea la școala ei câte un fotograf, și să trimită apoi poza tatei. Când îi scriam scrisori, mama mă avertiza să scriu frumos și să nu îi povestesc cine știe ce prostii, așa că toate scrisorile sunau cam așa: «Eu sunt bine. Merg la școală...» etc. Tata mi-a adus primul inel de aur, care avea inscripționat pe el o notă muzicală, foarte fină; în rest, toate inelele care veneau de la ruși erau invariabil cu o piatră mare, roșie.

Stăteam la internat, unde programul era foarte strict. Erau ore de somn, ore de făcut lecțiile la sală, iar pedagoga păzea ușa, ca să nu ieșim. Ca să mergi în oraș, trebuia să ai bilet de voie. O dată, am ajuns târziu și m-am strecurat printre gratii. Trezirea era la 6:45, iar la 7:15 începea masa la cantină, unde ni se tăia de fiecare dată câte un pătrățel de pe cartelă. Făceam și de serviciu la cantină, iar cel mai neplăcut lucru era să curețí cartofii. Mâncarea era potrivită, noroc de bunicul, care venea în fiecare duminică la mine, cu servieta lui mare, în care îmi aducea borcane cu orez cu lapte și brânză dulce. El îmi lăsa la poartă și câte o scrisoare când pleca și eu mereu mă întrebam, când îi recunoșteam scrisul curat și sănătos: «Dacă a plecat tataie, de ce îmi mai scrie?».

La 8:00 seara se dădea stingerea. Dacă voiai să mai citești în cameră, nu puteai, că imediat striga pedagoga să închizi lumina. Ca să citești, trebuia să mergi la sală.

Stăteam opt fete în cameră, iar vizavi stătea nepoata lui Tudor Postelnicu, ministrul, cu doar încă o fată, tot într-o cameră de opt. Le cam invidiam. Cu colegele mele de cameră mă înțelegeam foarte bine. O bluză o purtam o săptămână fiecare pe rând; ne împrumutam sacourile când mergeam la câte o întâlnire. Ne mai furam păturile una alteia, pentru că iarna era frig și nu aveam voie cu reșou. Sau dormeam câte două în pat."

(a consemnat Irina MUNTEANU)

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. I)

Conținutul ziarului e astfel alcătuit, încât să difuzeze mesajul „unității întregului popor" în jurul lui Ceaușescu.

Duminica, la seceriș

„La cel mai înalt nivel de organizare", conform Scînteii, s-a lucrat la finalizarea recoltării orzului și debutul de seceriș al grâului. La panoul fruntașilor au fost județele Timiș („un exigent examen înaintea campaniei grâului"), Arad („combinele sunt dirijate operativ spre lanurile coapte"), Mehedinți („grija deosebită pentru calitate"), Ialomița („în scurt timp – a doua cultură") și Constanța („fiecare oră bună de lucru, folosită din plin").

Ziua Aviației, sărbătoare prin muncă

„Puternice, cutezătoare, aripile patriei", scrie maiorul Dumitru Amariei, elogiind elita aviatorilor. Ca și minerul, siderurgistul sau învățătorul la ziua breslei lor, aviatorul s-a sărbătorit prin muncă. L-a cinstit nu pe sfântul protector al meseriei sale, ci pe patronul tuturor – „genialul ctitor al României socialiste moderne, marele Erou al neamului românesc, tovarășul Nicolae Ceaușescu".

Prilejul a fost potrivit pentru evidențierea fruntașilor – compania TAROM. În 1987 și 1988 ocupase locul I în întrecerea socialistă pe ramură. Obținuse, în consecință, Ordinul Muncii clasa I. Dar... cu cine-o fi concurat, oare?!

Scînteia
ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
ÎN SPIRITUL SARCINILOR SUBLINIATE DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
EFICIENȚĂ SUPERIOARĂ
prin generalizarea tehnologiilor avansate
ÎNCHEIND RECOLTATUL ORZULUI
Cooperativele agricole de producție Furculești și Măldăeni, județul Teleorman, și Greaca, județul Giurgiu au raportat obținerea unor recolte medii de orz la hectar de 8510 kg, 8220 kg și, respectiv, 7280 kg
Telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu

Omul și viața rațională

În decursul anilor '80, nu s-au publicat în ziare rațiile la care aveau dreptul românii la carne, ouă, zahăr, făină, ulei sau pâine. Acestea erau diferite, în funcție de județ și chiar de perioadă. Sfaturile de consum alimentar limitat și viață rațională păreau însă revoltătoare, în contextul interdicțiilor amintite. Rubricile de presă care pledează însă pentru viață sănătoasă conțin îndemnuri valabile pretutindeni în era modernă: renunțarea la fumat, gimnastica și mersul pe jos, alimentația rațională și la ore regulate, igiena corporală și legătura cu natura.

Studenții laureați la Cluj

În Casa de Cultură a Studenților de la Cluj-Napoca s-a ținut Gala laureaților Festivalului artei studențești. Spectacolul a fost, de asemenea, „manifestare" a Festivalului Național „Cântarea României". „Nu știai ce să admiri mai întâi în acest spectacol de înaltă ținută artistică, taragotul unic al lui Dumitru Fărcaș, dansul popular „Haba", condus cu atâta pricepere de vechiul animator Laurențiu Hodorog, umorul debordant al brigăzii artistice „Bum" a Facultății de mecanică sau momentul comemorativ „Mihai Eminescu", în care studenta Ioana Morcoase s-a distins prin recitările sale vibrante", menționează Scînteia.

Bunici și nepoți, la rugi și nedei

În multe localități rurale transilvănene și bănățene au fost petreceri folclorice. Centrele județene de cultură și îndrumare a creației populare incluseseră de câțiva ani tradiționale nedei și rugi în calendarul „manifestărilor cultural-educative". Oamenii petreceau, invitând la mese mari și bogate copiii, neamurile și prietenii de departe. Sărbătoarea era, la origine, coroborată cu hramul bisericii din sat.

În 1989, oficialitățile comunei se îngrijeau să clădească o scenă în aer liber și să alinieze la start formațiile folclorice ale „Cântării României". După două-trei momente solemne de „educație revoluționară", petrecerea intra în albia știută a sărbătorilor vechi: - ospăț cu bucate și băutură în bătătura sau la marginea satului, muzică, dans și voie bună până noaptea târziu. Și petreceau, împreună, toate generațiile.

Ieșire la „Nicorești"

După „semnalul" de pe ultima pagină a revistei Flacăra că s-a redeschis Rotiseria „Nicorești" din Piața Rosetti, neîncăpător a fost localul duminică. Din tagma celor cu meserii unde, dacă nu curge, pică, erau mulți bucureșteni practicanți de „ieșiri" în localuri și plimbări duminicale la munte sau la mare. Doctorii, coafezele cu vad, responsabilii de magazine, funcționari în centralele industriale nu puteau „economisi" la CEC, căci te lua controlul pe „ilicit". Nici investiții în mașini sau case nu puteau face, căci legile vegheau strict asupra limitelor proprietății private.

Unii ca aceștia se înghesuiau la „cadrul plăcut și reconfortant" al renovatei Rotiserii „Nicorești". În „haină nouă", scria Flacăra, localul avea 60 de locuri și trei salonașe. Specialitatea casei – „delicioasa ruladă Nicorești" (piept de pasăre umplut cu ficăței de pui).

Lavinia BETEA

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. I)

Am recitit câteva pagini din Lucian Raicu (Reflecții asupra spiritului creator). Mi-am refăcut puțin „moralul", reintrând în circuitul preocupărilor favorite, din care sunt mereu smuls de stupiditățile vieții.

Victor Felea, Jurnalul unui poet leneș. Ianuarie 1955 – martie 1993, Ediție îngrijită de Lidia Felea, București, Editura Albatros, 2000, p. 728-729

La comemorarea lui Eminescu (100 de ani de la moarte) organizată de Fundația Culturală de la Madrid, prezidată și sponsorizată de Aurel Răuță, n-a lipsit nimic din ceea ce caracterizează manifestările românești (inclusiv cele reușite): nici absurdul, nici logoreea, nici excesele verbale, nici pretențiile unor semidocți (deși mai puțin numeroși ca de obicei); pe de altă parte, nici inteligența, nici generozitatea, nici căldura contactelor între oameni – nici slujba la Biserica română, nici inaugurarea statuii poetului, opera sculptorului Ion Vlad, așezată până una-alta în fața ușii principale a bisericii, în așteptarea unui loc mai potrivit, autorizat de Primăria Parisului. Totul s-a desfășurat în virtutea tradiției pe care o duc mai departe românii de la Paris, cu o singură excepție față de trecut, o excepție majoră: absența de pe scenă a românilor din România.

Sanda Stolojan, Nori peste balcoane. Jurnal din exilul parizian. Traducere din franceză de Micaela Slăvescu. Revizuită de Sanda Stolojan, București, Humanitas, 1996, p. 301

Mă duc la cimitir, să curăț pe acolo, după atâtea ploi. Mă gândesc la tata. Nu păcate plătim. Hazardul și nenorocul ne costă scump. Tata a fost, sigur, din partea oamenilor buni.

În afară de vorbe spuse la supărare, n-a făcut nici un rău nimănui. A ajuns „domn" cu mari eforturi. Domn fiind, și-a făcut datoria în orice. Viața lui a fost tristă. La învățământ a crezut că trebuie să renunțe, pentru „familie". „Cariera" i-au stricat-o comuniștii. Bătrânețile, noi.

Livius Ciocârlie, Paradisul derizoriu. Jurnal despre indiferență, București, Humanitas, 1993, p. 57

Și totuși, cu formațiunea condusă de dl Spulber, merg la meciul de fotbal Poiana – Poli Iași. La tribuna oficială, dl Spulber, în rol de primadonă, dă și scorul, în prealabil: 2-0. Ceea ce se și întâmplă. Și astfel, rămânem în Divizia B. Acasă avem oaspeți. În rest, tragere de timp. Numai Vio are probleme importante. Și maman e în dezbatere cu dna Covalov pe teme de interes mondial: bucătărie, colegele. La televiziune nu se înțelege nimic din cauza benzilor înregistrate cu lozinci de unitate în jurul etc., etc. Video, televiziunea bulgară, foame, speranțe, uluială...

De la un timp, Vio se relaxează ascultând emisiunea cu ecouri ale tragediei din China, ale situației din Ungaria. Discuția cu Gherasîn capătă accente burlești... El înjură pe toți, inclusiv pe Somerset Maugham, pe care i-l pun pe tapet să văd cum reacționează.

C. Trandafir, Jurnal în curs de apariție la Editura Libra

Cotabiță incita spectatorii la comportament necivilizat în sala de spectacol

Unul din cei mai îndrăgiți interpreți de muzică ușoară din generația tânără, Gabriel Cotabiță, era văzut ca un element periculos de tovarășii de la Cultură. „Atenție la solistul G.C.! Sunt informații că nu respectă repertoriul aprobat și are tendința de a incita spectatorii la manifestări care nu corespund modului de comportare civilizat în sala de spectacol!", se scria într-un referat întocmit la Consiliul Culturii.

„1989: câtă patimă, ce goană după glorie și, de ce să nu recunosc, și după bani! A fost un an agitat! Ajunsesem unul din cântăreții de succes ai timpului. Acum pare simplu, dar pe vremea aceea nu era așa! Exista o puzderie de «cântăreți» apăruți ca ciupercile după toate etapele Cântării României și din puzderia de festivaluri de interpretare. La tv erau două ore de program, iar eu nu eram între favoriți! Nu eram interzis, dar eram evitat. Succesul la public se datora faptului că oamenii iubeau cântecele pe care le ascultau la Radio România, iar eu, într-un an și jumătate, bătusem țara în lung și-n lat de vreo două ori! Pe scurt, ajunsesem să fiu ceea ce se numește un «cap de afiș»", își amintește Gabriel Cotabiță.

Solistul începuse să culeagă roadele succesului primului său album, „Noapte albastră", dar și pe cele ale multelor concerte pe care le susținea pe întinsul patriei noastre dragi. Propunerea făcută de Electrecord lui Cotabiță pentru imprimarea unui al doilea album a venit natural. „Nu a existat nici o oprelişte în alegerea conținutului. Singura problemă era să te hotărăști ce intră pe discul propriu-zis și ce intră doar pe caseta audio. Tehnic, nu puteau intra la o calitate superioară mai mult de patru cântece pe o față de disc, dar în același timp trebuia să ai material pentru a umple o oră de bandă de casetă audio", rememorează solistul.

Cotabiță a cunoscut fericirea de a i se aproba o copertă care nu avea chipul artistului în clar și la „loc de cinste", cutumă aproape obligatorie pentru artiștii de muzică ușoară. „Trebuie specificat că, spre deosebire de ceea ce se întâmplă azi cu politica repertoriului pentru un album, când piesele sunt în mare proporție prime audiții, cel puțin în ceea ce mă privește pe mine, piesele erau deja lansate, era o colecție de piese difuzate anterior pe radio", spune interpretul.

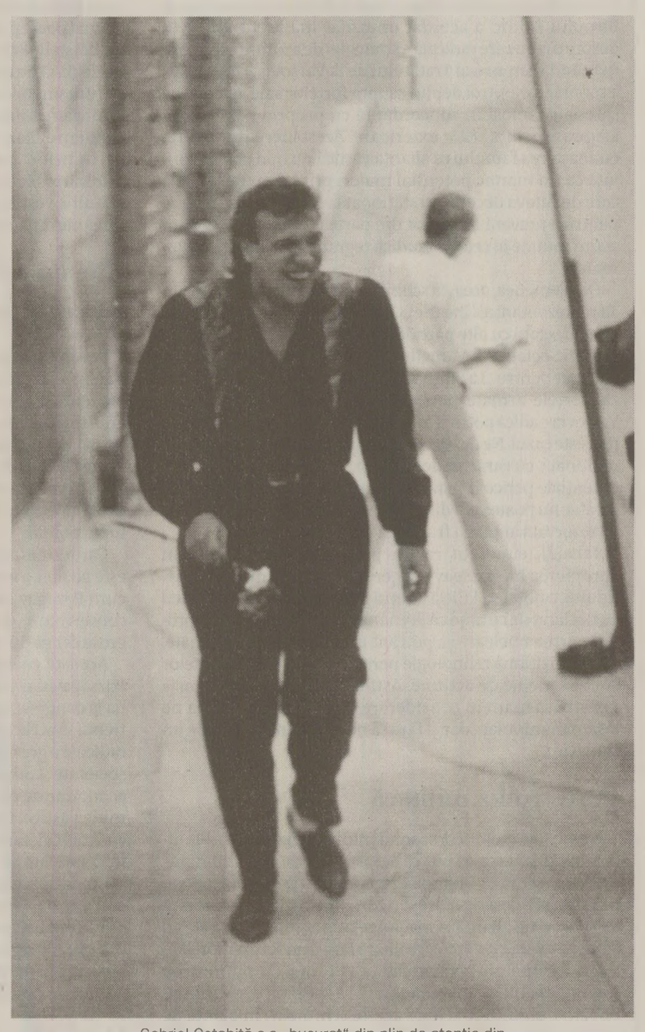

Gabriel Cotabiță s-a „bucurat" din plin de atenție din partea Consiliului Culturii, care i-a făcut referat pentru indisciplină pe scenă FOTO: Arhiva personală Gabriel Cotabiță

Discul s-a lansat, succes mare, spectacolele în țară continuau nestingherite. Cotabiță își amintește cu plăcere și mândrie că lumea îi știa piesele, le cânta cu el, îl aplauda. Toate bune și frumoase, până într-o zi în care, cu ocazia unui spectacol la Sala Sporturilor din Ploiești, s-a întâmplat un eveniment ieșit din comun: „Spectacolul fusese unul cu succes foarte, foarte mare. «Scena» era direct pe podeaua terenului de joc al sălii, iar lumea aproape se strivea în tribune de câtă era. Așa că le-am spus să treacă balustrada și să vină pe teren, pentru a nu se întâmpla vreo nenorocire. Au intrat, s-au așezat cuminți pe jos sau au stat în picioare și au cântat și totul s-a terminat cu bine. În vestiar însă, cu pantalonii în vine încă, mă trezesc cu doi tovarăși. Se prezintă ca făcând parte de la nu știu care departament al Județenei de partid și încep să-mi ceară socoteală pentru faptul că am chemat lumea «la mine». Eu le-am explicat că se vedea că era o mare presiune pe cei din față și că am crezut că asta ar fi soluția cea mai bună. A fost un scandal monstru. A venit organizatorul să calmeze starea. Nu s-a calmat, ba, mai mult, s-a lăsat și cu amenințări că-mi vor face referat! Multă lume nebună, am zis!", povestește artistul.

Dar lucrurile nu s-au rezolvat așa de simplu. După vreo două luni, Cotabiță mergea cu trenul spre zona Bacăului, unde avea de onorat câteva concerte. Organizatorul l-a întrebat dacă are probleme cu cineva pe la Consiliul Culturii. În fața nedumeririi sale, i-a spus că pe cererea de aprobare a turneului, în dreptul numelui Gabriel Cotabiță, se scriseseră următoarele: „Atenție la solistul G.C.! Sunt informații că nu respectă repertoriul aprobat și are tendința de a incita spectatorii la manifestări care nu corespund modului de comportare civilizat în sala de spectacol!". Referatul se făcuse!

Vara lui 1989 a însemnat pentru Cotabiță și un turneu pe Litoral cu Loredana, Hrușcă și Șeicaru. „Loredana și cu mine nu aveam decât câte un singur spectacol pe zi, Hrușcă și cu Șeicaru mai aveau și altele. Când s-a format trupa la ARIA Constanța, s-a stabilit, pentru a nu exista discuții de orgoliu, să închidem pe rând spectacolele, pentru că la acea dată toți eram capete de afiș în spectacole în țară. Hrușcă și Șeicaru nu știu cum făceau, dar ajungeau întotdeauna târziu și, evident, intrau ultimii în program. Nu a fost o problemă până când am aflat că o făceau dinadins. Ultimul spectacol era la Mamaia, pe scena pe care începuse să se monteze festivalul. Loredana și cu mine am plecat și am anunțat că vom veni mai târziu, fiindcă mergem să mâncăm și să intre cei doi, mai ales că știam că nu mai au alt spectacol!", povestește interpretul.

Cotabiță și Loredana s-au întors la scenă cam când își făcuseră socoteala că trebuie să-și susțină programul, dar au nimerit în mijlocul unui scandal monstru! „Hrușcă și Șeicaru refuzaseră să intre în scenă, spunând că ei nu intră până nu cântăm noi! Au trebuit să intre și au amenințat că vor cânta până dimineață și vor ațâța lumea împotriva noastră! Erau însă pe bandă și nu aveau cum să cânte mai mult decât era preînregistrat. Au terminat și am intrat peste ei fără să-i las să spună ceva, le-am vorbit oamenilor și a fost un succes teribil, atât pentru mine, cât și pentru Lori. A doua zi, a fost un scandal imens. Tot Consiliul Culturii era acolo, iar cei doi erau într-un fel favoriți. Întrucât lăsasem vorbă și ne acoperisem bine, nu s-a întâmplat nimic!", continuă solistul.

Pe Cotabiță l-au luat totuși în vizor, pe motiv că făcea comerț cu poze. Poze cu Cotabiță, firește! Gabriel și-a pus cenușă în cap și a scăpat. La timpul potrivit, pentru că 1989 îi mai rezerva încă o ocazie de a fi în mijlocul unui scandal. „În toamnă, erau Zilele Culturii Române în URSS. Lista pentru muzică ușoară a fost făcută de Holograf, care adăugaseră la listă oamenii pe care-i plăceau ei, Pocorschi și Cotabiță. Eram pe la coada listei și... s-a aprobat! Eu nu avusesem viză pentru URSS în 1985, ca să plec cu Holograful, și plecam acum tot cu ei! Nu aveam pașaport, a ieșit un scandal mare, pentru că lista fusese comunicată și nu mai putea fi modificată", își amintește Cotabiță.

Pentru Gabriel Cotabiță, turneul sovietic a fost o experiență de senzație: „Nimeni din URSS nu avea vreun interes să ne lase să ne producem. Relațiile interțări se răciseră, dar acțiunea nu mai putea fi contramandată. Oriunde trebuia să cântăm nu ajungeau instrumentele. Ne-am plimbat, nu am cântat deloc și am fost plătiți regește pentru... nimic. Am dat un singur spectacol în Moscova, la o sală aproape goală!".

Dana COBUZ

RADIOGRAFII CULINARE

Zacusca de ghebe

Acum 20 de ani, nu puteai să te duci în URSS fără un motiv foarte serios. Ionică, un vecin de-al meu basarabean, avea părinții și toate neamurile în RSS Moldova. Pentru a putea să obțină viză, să-și viziteze familia, trebuia să primească, de la unul dintre frați, o scrisoare care-l înștiința că mama (sau tatăl lor) e grav bolnavă, dacă nu chiar pe moarte. Ionică făcea copii xerox la scrisoare, se ducea la ambasadă și apoi la pașapoarte. Când i se aproba viza, Ionică făcea urgent un împrumut la CAR și din banii luați cumpăra pantaloni din velur, de mai multe mărimi, batiste mari și mici, așternuturi, toate din bumbac, baticuri cu imprimeu pe fond negru, capoate din diftină și barchet, de mărimi diferite, pantofi de damă, tenişi, costume și pantofi bărbătești, cămăși bărbătești și bluze de damă, pachete cu vegeta obținute la negru, ciorapi de damă din bumbac, din cei care se poartă cu jartea sau portjartier, prosoape, fețe de masă, ciocolată, esență de rom. Bagajul lui se compunea din patru geamantane imense.

Ionică era cel de-al 11-lea copil al familiei. Avea șase frați și patru surori. Toți căsătoriți și cu mulți copii. El era singurul care avea doar două fete. Părinții și frații lui locuiau în Chișinău, dar mulți nepoți locuiau la sate. Ăștia de la sate asigurau majoritatea aprovizionării familiei. Nu era unul care să ducă lipsă de mâncare. Le lipseau doar obiectele de îmbrăcăminte, care se găseau la magazinele lor numai că erau toate din materiale plastice, nailon și alte sintetice. Privind lucrurile prin prisma unei familii imense, lucrurile pe care le ducea el erau un fel de frecție la un picior de scaun. Dar dacă țineai cont că mama lui Ionică era pe moarte din patru în patru luni, iar tatăl lui de două ori pe an, se făcea de un magazin mixt. Ce câștig avea? Oho!

Ionică nu venea cu mâna goală de acolo, pentru că la vederea lui, de bucurie, atât mama, cât și tatăl aflat pe patul de moarte se refăceau ca după atingerea moaștelor unui sfânt și toate neamurile se străduiau să-i ofere puzderie de produse care nu se prea găseau pe la noi. Ce nu se găsea? Păi, Ionică primea doi purcei afumați, de vreo 20 de kilograme fiecare, conserve de carne de vită în suc propriu, kilograme de ghebe uscate sau murate, borcănele cu icre negre și conserve cu icre de Manciuria, pește afumat, precum și conserve din cele mari, de un kilogram, cu hering marinat, căciuli din blană de diferite tipuri, gulere din blană, coniac, haine din piele, cafea boabe verde, mașini de măcinat cafea, aspiratoare Veterok, din cele mici pentru mașină, truse de scule și multe alte „cadouri".

Dragul de Ionică, după ce dădea atenția cuvenită vameșului, care era fratele nurorii nepotului celui de-al doilea frate al lui, venea acasă plin de bucuria reînvierii mamei (după caz, a tatălui) și cu bagajele parcă mai mari. După două zile de odihnă și după ce-și făcea o rânduială a lucrurilor „primite", Ionică dădea sfoară în țară, cum că primea musafiri.

Pe mine mă interesau doar produsele alimentare. Ionică mă cunoștea bine, așa că nu pierdea vremea și-mi făcea parte. Luam o jumătate de purcel, conserve din carne de vită, care erau niște cutii cu o etichetă ce nu-ți inspira nimic, dar conținutul era bestial. În fiecare conservă, de 400 g, se afla o bucată întreagă de carne, o foaie de dafin și un aspic deosebit de bun. Din două conserve făceam o mâncare de cartofi excepțională, pentru că-i puneam și puțin usturoi. Dar și ghebele uscate nu erau mai prejos. Pe astea le cumpăram numai eu! Doar cu o mână de ghebe uscate, puse în apă călduță până a doua zi, obțineam o minunată tocăniță sau ciulama. Dacă hidratam mai multe, făceam o „minizacuscă", adică întotdeauna era prea puțină! Minizacusca o făceam din ghebe hidratate, trei pachete cu ardei grași congelați, din cei pentru umplut, două kilograme de ceapă și o cutie de pastă de roșii. Tocam ceapa și o puneam la înăbușit cu ghebele tăiate bucăți mai mici și, când erau bine pătrunse, adăugam ardeii tăiați mărunt, după ce le scoteam sarea și-i spălam bine, bulionul, piper și foaie de dafin, dam la foc mic, să fiarbă și ardeii, care-și lăsau sarea, apoi dregeam, dacă mai era nevoie. După ce se ridica uleiul la suprafață, opream focul și, așa fierbinte, o puneam în borcane, fierbinți și ele. Le legam bine cu celofan, le acopeream cu o pătură și le lăsam până se răceau singure. Când mâncam zacusca, adăugam, după plac, unu-doi căței de usturoi pisat. Nu le mai puneam la baie de abur, pentru că nu aveau viață lungă.

Ei bine, pentru zacusca asta intrasem eu în grațiile lui Ionică și aveam întotdeauna cu ce să-mi omenesc un musafir!

Veronica BECTAȘ

Ziua aripilor românești

Avioanele cu reacție, mândria forțelor aeriene românești au fost, ani la rând, punctul de maxim interes al mitingurilor aviatice FOTO: Muzeul Național de Aviație

(Urmare din pag. I)

Construit cu ajutorul financiar și logistic al Armatei Române, avionul „Vlaicu No. I" a fost primul aparat de zbor care a intrat în componența aviației noastre militare. Iar alegerea acestei zile a fost, pe undeva, și o chestiune de mândrie națională.

Victima austerității

Pe la mijlocul anilor '80, tradiția mitingurilor aviatice a cam început să piardă teren. Cauzele au fost multiple. Pe de o parte, a fost faptul că această zi festivă a început să fie absorbită, puțin câte puțin, în manifestațiile din ce în ce mai fastuoase, organizate în cinstea zilei de 23 August. Pe de altă parte, pentru că aviația a fost una dintre primele victime ale politicii de austeritate națională din acea perioadă. Adevărul este că dintotdeauna avioanele au fost și au rămas unii dintre cei mai mari consumatori de carburanți. Iar în contextul politicii oficiale de economisire a oricărui tip de „resurse", aviatorii militari au început să zboare din ce în ce mai rar. Într-o meserie deosebit de complexă, în care numărul orelor de zbor marchează clar granița dintre viață și moarte, piloții militari ajunseseră să zboare doar câteva ore pe an. În schimb, politica de „autogospodărire" a început să afecteze chiar și aripile românești. În regimentele de aviație s-au extins „Gospodăriile ajutătore", dintre care multe erau specializate în creșterea animalelor. Fapt care a adus cu sine niște situații de-a dreptul hilare. Într-un regiment de aviație din Bărăgan, un comandant de escadrilă, ofițer superior care avea la activ câteva mii de ore de zbor, ajunsese să se laude, plin de amărăciune, că a fost avansat pe postul de „comandant de grajd" și are în subordine trei sute de vaci. Iar când vorbea despre „vaci" nu se referea la niște subalterni îndărătnici, ci chiar la blândele rumegătoare de a căror bunăstare, sănătate și productivitate trebuia să se ocupe zi și noapte.

Astfel se face că, la fel ca în ultimii câțiva ani Ziua Aviației în 1989 a fost doar o zi obișnuită, care a trecut aproape neobservată chiar și de către aviatori. Iar cei care erau atunci în activitate își amintesc și acum că, în acel an, toate eforturile organizatorice s-au concentrat asupra sărbătorii de 23 August. Și a paradei militare care ar fi trebuit să aibă loc peste o lună. Noutatea era că, pentru prima dată, locul demonstrației festive fusese mutat din Piața Aviatorilor, undeva în fața a ceea ce urma să fie Muzeul Național. Un spațiu pe cât de nou, pe atât de neadecvat. Și asta din cauza poziției, dar și a locului cu mult prea strâmt. Până la urmă, de 23 August a existat doar o paradă în cadrul căreia militarii au mărșăluit pedestru, fără coloanele de tancuri și blindate cu care fusesem obișnuiți în anii anteriori. Și bineînțeles fără MiG-urile care n-au mai brăzdat cerul Capitalei. Atunci, Aviația Militară a fost reprezentată de câteva coloane de parașutiști, trupe de elită care, peste doar câteva luni, aveau să participe și să-și dea tributul de sânge la Revoluția din Decembrie. După 1990, Ziua Aviației a revenit în aria „de competență" a Sfântului Ilie.

Cum a fost Ziua Aviației la 17 iunie 1989? Depinde din ce loc era privită. La nivel central a fost ternă, fără nimic spectaculos. Atunci, singura manifestare oficială a fost un Simpozion, organizat de Aviația Militară în colaborare cu Departamentul Aviației Civile, simpozion omagial desfășurat la Casa Centrală a Armatei, actualul Cerc Militar Național. În plus, acolo a mai existat și o expoziție, în cadrul căreia au fost expuse tablouri inspirate din viața aviatorilor, creații ale pictorului Ion Țaralungă. În plus, Departamentul Aviației Civile a oferit piloților veterani niște cadouri simbolice: diplome, agende și pixuri. Mde, protocol ieftin, acordat unor foste glorii ale aripilor românești.

Bucuria soldaților

Dar Ziua Aviației a fost totuși serbată cu adevărat pe treptele de jos ale scării ierarhice. Adică până la nivelul unităților militare răspândite pe teritoriul patriei. În acel an, toate avansările în grad, inclusiv cele la termen, au fost blocate. Fapt care a adus după sine nemulțumirea tuturor ofițerilor care aveau dreptul la un grad în plus. Motiv pentru care singurii beneficiari reali care chiar s-au bucurat pentru Ziua Aviației au fost militarii în termen. Printr-o tradiție demult împământenită, ei aveau dreptul în această zi la o masă festivă. Atunci, unitățile militare care aveau „Gospodării ajutătoare" sacrificau câte un proc a cărui carne ar fi trebuit, cel puțin teoretic, să ajungă în farfuria soldatului. Practic, carnea macră ajungea prin gențile și sacoșele cadrelor că doar, deh, chiar și pentru militari carnea se dădea tot pe rație. Iar în blidele militarilor în termen mai naufragia doar câte o ciosvârtă de slănină aproape crudă, abia perpelită pe plita cazonă. De fapt, asta nici nu prea conta. Cel mai important „ingredient" al „zilei festive" erau cele cincizeci de grame de țuică pe care le primea „trupa". Dar, evident, că și acelea erau dijmuite de tovarășele cadre, adică de către subofițerii care răspundeau de cantinele militare. Dar în 1989 țuica se mai dădea doar la unitățile militare din teritoriu. La nivel central se trecuse pe bere, câte o sticlă sau chiar două, pe fiecare cap de soldat. Dar chiar și așa, „botezată" sau nu, băutura era suficientă cât să-i facă pe soldați să trântească cu bonetele de pământ și să urle pe aleile cazărmilor tradiționalul strigăt de luptă „Hai, Liberare!".

Vasile SURCEL

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

François Mitterrand declara că este gata să reprezinte interesele Poloniei față de statele occidentale

Informarea Ambasadei României la Varșovia
Către Ministerul Afacerilor Externe
Tovarășului Constantin Oancea, adjunct al ministrului,
Dr I

În perioada 14-16.06.1989, președintele Franței, F. Mitterrand, a efectuat o vizită oficială în Polonia la invitația președintelui Consiliului de Stat al RPP, W. Jaruzelski.

F. Mitterrand a avut convorbiri cu W. Jaruselski, M.F. Rakowski, primul-ministru al Guvernului polonez. S-a întâlnit, de asemena, la Varșovia, cu Primatul Poloniei, Cardinalul J. Glemp, iar la Gdansk, cu L. Walesa, președintele sindicatului „Solidaritatea".

Președintele francez a depus coroane de flori la Varșovia la „Mormântul Soldatului necunoscut" și la „Monumentul eroilor Capitalei – Nyke", iar la Gdansk la Monumentul apărătorilor litoralului – Westerplatte, la Monumentul „Muncitorilor navali" uciși în 1970 și la cimitirul militar francez; a depus coroane de flori la monumentul internațional al victimelor fascismului de la Auschwitz-Birkenau.

Fr. Mitterrand a vizitat zonele vechi ale celor trei orașe, Varșovia, Gdansk și Cracovia.

În timpul vizitei, în prima zi, miniștrii de Externe ai celor două țări au semnat următoarele documente referitoare la colaborarea între guvernele Franței și RPP:

– Convenție privind schimbul în domeniul tineretului;

– Convenție privind colaborarea în protejarea mediului înconjurător;

– Convenție privind pregătirea cadrelor de conducere pentru întreprinderi.

Tot în aceeași zi, miniștrii de Finanțe ai celor două țări au semnat Convenția privind eșalonarea plății datoriei poloneze față de Franța; aceasta constituie aplicarea unei părți din înțelegerea pe care Polonia a încheiat-o cu Clubul de la Paris și care prevede – în următorii patru ani – amânarea plății creditelor pe care le are Polonia față de Franța. Pe această bază, în scurt timp, se prevede semnarea și a altor înțelegeri referitoare la relațiile financiare și economice dintre cele două țări.

În timpul discuțiilor între miniștri de Externe polonez și francez s-a exprimat satisfacția în legătură cu dezvoltarea relațiilor bilaterale în ultimul timp, precum și interesul față de adâncirea dialogului între cele două țări în probleme ca: negocierile de dezarmare în cadrul celor „23" și „35", implementarea înțelegerilor CSCE de la Viena, colaborarea Poloniei cu Comunitatea Europeană (R. Dumus a reamintit declarația lui Fr. Mitterrand că Franța va fi în acest sens avocatul Poloniei).

Partea polonă, referindu-se la Convenția privind pregătirea cadrelor, și-a arătat interesul pentru pregătirea acestora în domeniul administrației.

În ceea ce privește Convenția de colaborare în protejarea mediului, partea polonă a înaintat ideea creării unui fond în acest scop, care să se formeze din conversiunea datoriei poloneze față de Franța.

În timpul convorbirilor dintre W. Jaruzelski și Fr. Mitterrand, cei doi au dat o înaltă apreciere desfășurării vizitei, care constituie un pas important în strângerea în continuare a relațiilor de prietenie și a colaborării reciproce active în mod deosebit în domeniul economic.

În cadrul vizitei desfășurate în Polonia, François Mitterrand s-a întâlnit la Gdansk cu Lech Walesa (dreapta), președintele sindicatului „Solidaritatea" FOTO: Daniel Janin/AFP/MEDIAFAX

Fr. Mitterrand a declarat că este gata să reprezinte interesele Poloniei față de statele occidentale și îndeosebi cele din CEE. Președintele francez a adresat lui W. Jaruzelski invitația de a efectua o vizită în Franța.

La sfârșitul vizitei – care s-a prelungit cu peste o oră peste programul inițial – F. Mitterrand a participat la o conferință de presă la care, printre altele, a făcut următoarele afirmații:

– perestroika sovietică, inițiativele diplomatice ale lui Gorbaciov, evoluția situației în câteva țări ale Europei stice – în Ungaria și Polonia – și, totodată, o mai bună înțelegere a problemelor Europei estice de către SUA și câteva țări ale Europei occidentale, o anumită pregătire spre deschidere din partea CEE indică faptul că urmează o accelerare „la care acum câțiva ani nici nu îndrăzneam să mă aștept".

– L. Walesa i-a înmânat un material referitor la un ajutor de 10 miliarde de dolari pe care să-l acorde Franța Poloniei în decurs de 3 ani. Mitterrand a declarat că va analiza memoriul respectiv și a subliniat că nu este vorba de un cadou, ci de o participare în domeniul industriei, al investițiilor comune; cu acest prilej și-a exprimat regretul față de numărul foarte scăzut de întreprinderi mixte polono-franceze existente;

– Franța nu pune nici un fel de condiții în ceea ce privește ajutorul acordat Poloniei, dar „nu vom fi indiferenți la modul cum se va dezvolta democrația în Polonia";

– Ajutorul pentru Polonia este – cel puțin până acum – cel mai mare pe care l-a acordat vreo țară vestică Poloniei;

– „Aș dori ca ceea ce se întâmplă în Polonia, Ungaria și parțial în URSS să contamineze și restul țărilor Europei de Est."

Mijloacele de informare în masă poloneze, care au prezentat pe larg aspecte ale desfășurării vizitei președintelui francez, exprimă satisfacția ambelor părți față de rezultatul vizitei. Presa subliniază elementele la care s-au referit Fr. Mitterrand și W. Jaruzelski în toasturile rostite la dineul oferit de șeful statului polonez. W. Jaruzelski a subliniat printre altele:

– Poporul francez a contribuit în mod remarcabil la propaganda în lume a democrației, drepturilor omului și cetățeanului;

– Respectarea actualelor granițe teritoriale europene facilitează dezvoltarea pozitivă a întregului proces Helsinki;

– „Experimentul" polonez este tot mai cunoscut acum în Vest.

Fr. Mitterrand a subliniat, în toastul său, satisfacția față de curajul, rezistența și patriotismul poporului polonez dovedite în cadrul transformărilor actuale din Polonia; a afirmat că Franța și Polonia sunt în măsură să inaugureze un nou model de relații între cele două părți ale Europei și a declarat sprijin pentru reformele poloneze. În acest sens, Franța va deveni avocatul Poloniei în Clubul de la Paris.

Ambii șefi de stat au abordat, de asemenea, cele două evenimente care vor fi comemorate anul acesta: 200 de ani de la Revoluția franceză și 50 de ani de la izbucnirea celui de-al doilea război mondial și și-au exprimat convingerea că vizita va determina revenirea relațiilor bilaterale dintre cele două țări la nivelul înalt pe care l-au cunoscut.

Ion Teșu

Document din volumul: 1989 - Principiul dominoului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene, Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Retegan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p 112-114

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Noua doctrină de apărare a Ungariei: „Inamicul nu e Vestul, ci România"

Imre Pozsgay, liderul maghiar reformist și membru al Biroului Politic, a acordat unui ziar italian un interviu despre o revizuire radicală a strategiei de apărare a țării. Rămânând membru al Tratatului de la Varșovia, Ungaria va exercita un control deplin asupra forțelor sale armate, pe care le va folosi în concordanță cu propria perspectivă asupra amenințărilor exterioare. Acest lucru implică recunoașterea faptului că alianța vestică nu mai poate fi privită ca un inamic potențial major; prin urmare, trupele care de câteva decenii au staționat la frontiera cu Austria, pentru a preveni orice atac din partea forțelor NATO, sunt acum mutate în cea mai sudică regiune, la frontiera cu România.

De asemenea, această schimbare a fost discutată și de un alt reprezentant al Ungariei, Csaba Tabajdi, secretarul secției pentru relații cu alte partide, al Comitetului Central al Partidului Socialist al Muncitorilor din Ungaria (PSMU). El a declarat pentru „La Stampa": „În trecut, noi ne-am organizat forțele armate potrivit intereselor Tratatului de la Varșovia – adică potrivit intereselor sovietice –, dar acum nu mai este cazul. Ne dezvoltăm propria doctrină de securitate națională, cu caracter defensiv și în concordanță cu noile potențiale pericole. Astăzi, majoritatea maghiarilor știe că un atac nu poate veni dinspre vest, ci dinspre sud-est, oricât de rezervată ar putea fi această ipoteză".

Tabajdi, cunoscut ca un progresist care se află în apropierea lui Pozsgay și a cercurilor reformiste ale partidului, a notat că PCR și liderul român, Nicolae Ceaușescu au declarat de curând că România are capacitatea de a produce arme nucleare și, potrivit unor surse neconfirmate, de a achiziționa tehnologie pentru producerea rachetelor cu rază medie de acțiune. Astfel, a spus el: „Este datoria noastră să luăm în considerare orice ipoteză, fără să ne lăsăm manipulați, dar și fără să ne lăsăm intimidați de un mic zvon".

Perestroika militară

Guido Rampoldi, corespondentul cotidianului La Stampa din Budapesta, a spus că această „perestroika militară" este cunoscută în Ungaria drept „doctrina de neutralitate internă" și a descris-o drept o combinație de loialitate față de URSS și de alianță la nivelul relațiilor internaționale cu „independența politică și militară fără frontiere naționale". Când l-a întâlnit pe Pozsgay la 13 iunie, cu puțin timp înainte ca autoritățile maghiare să înceapă discuțiile cu opoziția, el a întrebat dacă aceste schimbări în planul de apărare au fost discutate cu sovieticii. Pozsgay a răspuns: „Nu, deși e evident că îi ținem la curent cu procesul care este acum în plină desfășurare; și putem să dăm asigurarea că ceea ce se întâmplă nu implică nici cel mai mic risc pentru ei, dar nouă ne garantează securitatea. URSS nu are nevoie de înțelegeri politice și ideologice, ci de prieteni loiali și de aliați. Poporul nostru nu simte prietenie pentru nici unul dintre cei care se amestecă în treburile Ungariei. Așadar, deplina noastră suveranitate este cea mai bună soluție și pentru sovietici".

Ziaristul italian a sugerat totuși că „restructurarea" armatei maghiare este un semn al „gravei crize de identitate din cadrul alianței".

Poszgay a încuviințat liniștit că este vorba într-adevăr de o criză de identitate, dar a spus că este una care a afectat și blocurile militare și că se datorează pe deplin „schimbării asupra imaginii inamicului". El consideră faptul ca pe unul pozitiv, în acest punct, dar a adăugat oarecum enigmatic că „nu stă în puterea Ungariei să redefinească identitatea Tratatului de la Varșovia".

Ireversibil

Atrăgând atenția asupra faptului că în 1956 Imre Nagy, prim-ministrul maghiar, s-a gândit și el că sovieticii ar trebui să sprijine reforma, ziaristul a întrebat: „Ce s-ar întâmpla cu Ungaria dacă reforma s-ar stopa la Moscova, așa cum s-a mai întâmplat?". Poszgay a părut netulburat în fața acestei perspective: „Înfrângerea lui Gorbaciov ar fi o tragedie pentru URSS, dar nu ar reprezenta o piedică în calea procesului de democratizare a Ungariei. Acest proces nu mai poate fi oprit, pentru că noi am transformat vechiul model stalinist într-o guvernare de stat care se află sub domnia legii. O intervenție militară sovietică ar putea avea loc într-un singur caz: izbucnirea unui război civil (în Ungaria), care ar amenința securitatea Europei. Este un pericol pe care îl putem evita și suntem capabili să punem la punct o fază de tranziție pașnică. Putem face acest lucru nu prin dizolvarea blocului unic, ci întărind relațiile organice cu instituțiile vest-europene și cu regiunea central europeană care ține din Italia trecând prin Germania și Polonia".

Nici un rol rezervat forței

Revenind la procesul reformei democratice, jurnalistul italian a întrebat dacă PMSU intenționează să își asigure prezența la guvernare în urma alegerilor care vor avea loc anul următor. Pozsgay a fost categoric: „Nu, prezența noastră la guvernare va depinde doar de rezultatele alegerilor. Aceasta este una dintre cele două premise pe care le-am avut în vedere de când am inițiat negocierile cu opoziția. Cealaltă este ca forțele armate să fie complet excluse din lupta politică".

Care este efectul acestei lupte în chiar sânul PSMU? Cum este posibil, a întrebat ziaristul, ca refomatorii radicali precum Pozsgay să coexiste în rândurile PSMU cu membri conservatori, „inclusiv acei adepți ai lui Brejnev, care la congrese cer să fiți exclus sau chiar spânzurat"?

Această coabitare a fost extrem de dificilă, a răspuns Pozsagay, dar problema se va regla o dată pentru totdeauna la congresul care se va ține în această toamnă. „Toți vor trebui să accepte câteva lucruri fundamentale: o dezavuare radicală a greșelilor trecutului; construirea unui model de societate complet nou; un stat sub domnia legii; o economie de piață cu o mai mare deschidere către economiile vestice. Cei care acceptă aceste lucruri vor rămâne cu noi; cei care le resping vor trebui să plece și să-și înființeze un alt partid."

Crede că această separare e posibilă? Da, a spus Pozsgay, crede că da; iar această posibilitate l-a tulburat, pentru că se va cera un „gol de putere" în ajunul alegerilor, înainte ca noile forțe guvernamentale să se fi format. O asemenea separare în partid, într-un astfel de moment, ar putea avea „rezultate catastrofale".

Occhetto și Craxi, prezenți la funeraliile lui Nagy

Între timp, s-a aflat că lideri de top ai partidelor italiene comunist și socialist, Achille Occhetto și Bettino Craxi, vor fi la Budapesta la 16 iunie – pierzând timp prețios din faza de încheiere a campaniei electorale europene, de cea mai mare importanță politică pentru amândoi, pentru a participa la ceremonia de reînhumare a lui Imre Nagy și a altor lideri ai revoluției naționale de la 1956, care au fost executați după ce revolta națională a fost brutal zdrobită de forțele sovietice.

Anunțul că Occhetto va ajunge la funeralii a fost făcut chiar de Secretarul General al Partidului Comunist Italian (PCI) în timpul unei emisiuni televizate la 13 iunie. Pe lângă Ochetto și Craxi, alți reprezentanți ai stângii italiene vor fi prezenți la ceremonia de la Budapesta. Partidul Radical, care de curând a ținut un congres în capitala maghiară, îl trimite pe prim-secretarul său, Sergio Stanzani, și alți membri din conducere, în timp ce Partidul Social-Democrat Italian (PSDI) va fi reprezentat de doi radicali care sunt candidați la alegerile europene pe lista partidului (propriile lor partide au decis să nu conteste alegerile). Ei sunt Leonid Plyushch, disidentul sovietic exilat, și Giovannia Negro.

Kevin Devlir

Radio Europa Liberă (Munchen) – Raport al secției de cercetare, condusă de dr M. Shafir. Document din „Arhiva 1989", Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca (Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Budapesta aduce omagiu memoriei lui Imre Nagy. Tot poporul a comemorat Revoluția din 1956

Vineri, 16 iunie, în prezența unor mase mari de oameni, au avut loc la Budapesta funeraliile solemne ale lui Imre Nagy, șeful guvernului maghiar din timpul insurecției din 1956, scria Sylvie Kauffmann, jurnalista Le Monde, la 18 iunie. După execuția lui Nagy din 1958, corpul său fusese îngropat într-un mormânt anonim.

S-a spus: fără banderole, fără sloganuri politice, doar discursuri demne și reținute. Dar atunci când tânărul și stralucitul orator Victor Orban, unul din conducătorii mișcării de tineret FIDESZ, a luat cuvântul lângă cele șase sicrie și a cerut cu toata fermitatea partidului de la putere „să se organizeze alegeri libere și ca armata sovietică să-și retragă trupele", când a afirmat că „una din lecțiile învățate în timpul Revoluției din 1956 este că democrația și comunismul sunt incompatibile", masa tăcută de oameni prezenți la ceremonie a izbucnit în aplauze frenetice. (...) Bătrâni, tineri, intelectuali, muncitori și țărani, singuri sau cu familia, cei mai mulți îmbrăcați în negru, au venit să-i omagieze pe toți martirii anului 1956, în frunte cu Imre Nagy, prim-ministrul executat la 16 iunie 1958 și dezonorat de către cei de la putere timp de trei decenii. (...) Cu 31 de ani întârziere, Budapesta le-a facut dreptate conducătorilor Revoluției din 1956, organizând funeralii solemne. Trei oameni au fost spânzurați pentru trădare la capătul unui proces secret, în 16 iunie 1958 (Imre Nagy, Paul Maleter și Miklos Gimes) și au fost înmormântați pe un teren viran din curtea închisorii, mai apoi – după trei ani – au fost înghesuiți toți trei cu fața în jos într-o ladă, pe parcela anonimă 301, în Cimitirul Rakoskeresztur. La 30 martie, anul acesta, au fost exhumați și acum se odihnesc în trei din cele șase sicrie din Piața Eroilor.

În alte două sicrie se aflau Geza Losonczy, colaborator apropiat la lui Imre Nagy, mort în închisoare în condiții misterioase în 1958, și Josef Szilagyi, unul din organizatorii revoltei studenților și șef al secretariatului lui Imre Nagy, executat la 24 aprilie 1958.

Un sicriu gol

În fine, un al șaselea sicriu, gol, este simbolul tuturor eroilor anonimi ai revoltei, cât și al celor 250-300 de oameni executați în cei doi ani care au urmat înăbușirii acestei mișcări de către trupele sovietice. (...)

Au depus jerbe de flori trei membri ai guvernului ungar, președintele parlamentului și reprezentanții delegațiilor străine – țarile occidentale fiind reprezentate de ambasadorii lor, țările „surori" preferând să trimită diplomați de rang inferior, în timp ce România, Albania, Coreea de Nord și China au decis să ignore complet evenimentul. La câțiva metri de sicrie, sub un grup de copaci, s-au întâlnit, pentru prima oară în Ungaria, opozanți celebri și exilați. Gábor Demszky, până de curând unul din principalii editori clandestini din Ungaria („acum nu mai este nimic clandestin", remarca el), conversează cu Adam Michnik, care este proaspăt deputat din partea Solidarității din Polonia. (...)

La ora 18:15, cele șase sicrie au fosat băgate simultan în pământ. Imediat după, porțile cimitirului au fost deschise publicului, care a putut să umple mormintele cu flori. În jurul mormântului lui Imre Nagy câțiva oameni în negru își exprimă furia: „Am fost mințiți foarte mult...", strigă unul din ei. „Afară cu rușii!", adaugă altul. Pentru că, în ciuda demnității cu care a fost organizată ceremonia, nimeni nu a uitat că marele acuzat al zilei rămâne partidul comunist.

InfoMina

amintiri

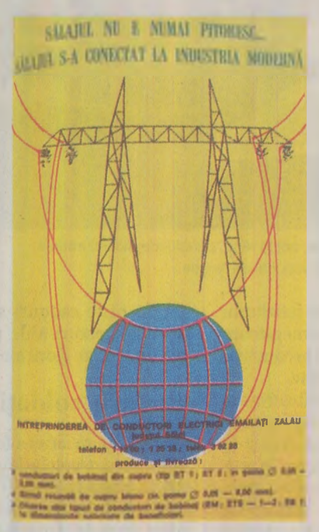

tv 18 iunie 1989

11:30 Lumea copiilor
Bilanț rodnic la sfârșit de an școlar. Reportaj
Din inimi de copil, dragoste și recunoștință! Program artistic susținut de interpreți și formații laureate ale Festivalului național „Cântarea României"
Desene animate
Șoimii patriei: Bun rămas, grădiniță! Spectacol prilejuit de încheierea anului de învățământ la grupa mare
Redactor Diana Gheorghiu
Telefilmoteca de ghiozdan
Căpitanul vasului „Pelerin"
Producție a studiourilor sovietice
Premieră tv
Episodul 3
21:25 Sub tricolor, la datorie!
Aripi românești – tradiție și actualitate. Documentar prilejuit de Ziua Aviației Republicii Socialiste România
Școala militară – perimetru al formării politice, profesionale, ostășești
Onor comandantului suprem. Cântece și versuri dedicate patriei, partidului, comandantului suprem
Redactor maior Valeriu Pricină
Viața satului
Actualitatea în agricultură
Pentru o activitate economică echilibrată în fiecare fermă, în fiecare cooperativă agricolă de producție
Anotimpurile pâinii. Documentar realizat în unitățile agricole din Bărăgan.
Oameni, fapte, atitudini. Reportaj la IAS Liebling, județul Timiș, unitate „Erou al Noii Revoluții Agrare"
Redactor Gheorghe Verman
13:00 Telex
13:05 Album duminical
Concert de prânz cu o formație instrumentală condusă de pianistul Alexandru Simu
Temerarii înălțimilor albastre. Reportaj de Victor Teodoru
Muzică ușoară de Adrian Enescu. Solistă Angela Similea
Desene animate
Eminesciana. Moment de poezie și muzică
Farmecul muzicii
Pagini antologice din umorul românesc
Ilustrate muzicale din țară
Mari comici ai ecranului
Din cununa cântecului românesc. Melodii populare
Telesport
Dialog muzical... Ștefan Hrușcă _ Vasile Șeicaru
Secvența telespectatorului
Redactorii ediției: Doru Dumitrescu, Ioana Bogdan
15:00 Închiderea programului
19:00 Telejurnal
19:20 Cântarea României. Omagiul țării, Conducătorului iubit
Emisiune realizată în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și cu Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Bistrița-Năsăud
Redactori: Emilia Diaconu, Lucia Chirilă, Silviu Gavrilă
Regia artistică Ion Filip
20:20 Film artistic
Frații
21:55 Telejurnal
22:00 Închiderea programului

vremea

În țară, vremea a fost întâi răcoroasă, apoi s-a încălzit ușor. Au căzut ploi, mai ales sub formă de aversă, în sud-estul țării, apoi numai pe alocuri și mai ales în zonele de deal. Temperaturile maxime ale zilei au fost cuprinse între 16 și 26 de grade, iar cele minime, din cursul nopții, între 6 și 16 de grade. La București, vremea a fost mai întâi răcoroasă, apoi s-a încălzit ușor. Cerul a fost temporar noros și au căzut ploi sub formă de aversă. Temperatura aerului a urcat la prânz până la 23-26 de grade și a coborît noaptea până la 13-15 grade.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Centrala de recuperări și valorificarea materialelor refolosibile din București, Strada Teodor Avram, organizează prin concurs, personal pentru ocuparea postului de contabil-șef, vacant la întreprinderea recuperare și valorificare, unitate de grad special, cu domiciliul în Municipiul București.

Baza tehnică de cooperativizare și sediul la București – Otopeni, Șoseaua București – Ploiești, kilometrul 16,5 încadrează inginer principal, electronist și primitor – distribuitor cu gestiune, cu respectarea condițiilor Legii 12/1971. Solicitanții trebuie să aibă domiciliul stabil în Municipiul București.

Familie intelectuali căutăm persoană pentru îngrijire copil în vârstă de trei ani și eventual ajutor menaj.

CUMPĂRĂRI

Cumpăr mobilă veche, de marcă, lustre și diverse obiecte decorative pentru birou, toate de calitate.

Cumpăr picup model deosebit, amplificator, boxe performante, videocasete sigilate.

Pe Litoral

ORIZONTAL: 1) Stațiunea tineretului de pe însoritul litoral. 2) Altă perlă din șiragul derulat între Constanța și Mangalia – Loc predilect al plimbărilor pe malul mării. 3) Nedoritul zilelor de plajă – Centru luminos – Marea cea galbenă a verii. 4) Slip nr. 13! – Beneficiarul direct al razelor de soare – La ieșirea în larg! 5) Ridicat la malul apei – A da căldură. 6) Sol reîntors în miezul verii – Altă perlă a litoralului românesc. 7) Deosebit de înzestrat – Îndemn la odihnă. 8) Îți aduce adesea marea în casă (abr.) – Bara din sport. (pl.) – Întâlnită la ceas! 9) Prinsă de câței – Ies la grămadă – Apa care pierde urma! 10) Un spațiu destinat jocurilor – Te-nsoțește prin ploaie. 11) La jumătatea străzii! – Pasaj de parcurs (pl.) – Rupt la mijloc. 12) Perla de nord a litoralului românesc – Teren de întrecere.

VERTICAL: 1) Orașul-erou, punct de garvitație al vacanțelor estivale la mare – Turism, în cele din urmă! 2) Facilitează o bronzare uniformă și fără arsuri (reg.) - Expusă la Teatrul de estradă. 3) Rânduri-rânduri (sg.) – Văd pe la spate! – Nelipsit de pe litoral. 4) Extremele țărmului! – Șiragul de perle al Mării Negre, zestre de aur a turismului românesc. 5) Ipsos... neprins de os! – Frumoasa din port – Opus la ei! 6) Parcat pe laterale! – Perioada de aur a tinereții (petrecută la munte sau la mare). 7) O binecunoscută stațiune la Marea Neagră (2 cuv.) 8) Alt punct turistic de interes printre stelele litoralului – Bază de lansare în lumea mare. 9) Tele! – Furnizori de evantaie multicolore – Printre curatele binefaceri ale odihnei la munte sau la mare. 10) Lei... restituiți! – Intervine în grup la avarii (abr.) – Din vară-n vară 11) Orizontul îndepărtat al mării (pl.) – Strălucitoare perlă turistică a litoralului... 12) ... și cea care încheie șiragul de stațiuni de pe țărmul românesc – Atracția nr. 1 a Litoralului românesc.

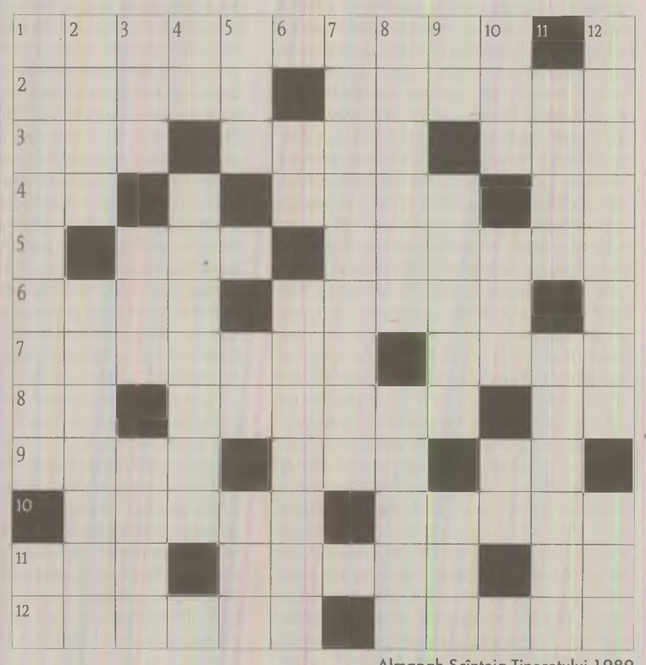

Almanah Scînteia Tineretului 1989

Scînteia – JURNALUL ROMÂNIEI 1989 - ACUM DOUĂZECI DE ANI

Director: Marius Tucă **Editori:** Lavinia Betea (șef secție Istorie recentă), Cristina Diac, Florin Mihai, Ilarion Țiu, Alexandra Zotta (redactori secția Istorie recentă) **Design:** Bianca Felea **Redacția:** Vasile Surcel, Dana Cobuz, Irina Munteanu, Veronica Bectaș, Eliza Dumitrescu, Adela Cristina Teodorescu, Andrei Stoicu, Ramona Vintilă **Fotografii:** Arhivele Naționale, AFP/MEDIAFAX, Muzeul Național de Aviație **Ilustrație:** Mihai Stănescu **Telefon:** 021 318 20 37 **e-mail:** istorie.recenta@jurnalul.ro **Layout:** Ramona Badea **Procesare imagine:** Ileana Caloteasa, Robert Tătaru **Corectură:** Daniela Ionescu, Emanuela Bargan, Mihaela Coaje **Tiparul executat la:** Tipografia INTACT

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES – Agenția Națională de Presă AGERPRES